

MONITOR ASEAN

LUTY 2018

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie. Monitor opracował Mateusz Chatys – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR ASEAN

LUTY 2018

I. STOSUNKI CHINY-ASEAN

1 lutego: Chiny wspólnie z Birmą uruchomiły program walki z ubóstwem. Chińskie Międzynarodowe Centrum Redukcji Ubóstwa oraz Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, będący jednostką Ministerstwa Rolnictwa Birmy, zainicjowały trzyletni, pilotażowy program redukcji ubóstwa. Zakłada on modernizację infrastruktury obszarów wiejskich, podniesienie poziomu usług publicznych, a także stworzenie warunków do rozwoju potencjału osobistego dla mieszkańców Birmy. Chiński ambasador, Hong Liang na oficjalnej ceremonii ogłosił, że program wykorzystuje doświadczenie zdobyte podczas podnoszenia standardów życia na chińskich wsiach i na początku zostanie wdrożony w dwóch wioskach Min Pyin i Aye Chan Thar. Tego rodzaju projekt nie tylko wzmocni strategiczną współpracę między państwami, ale również poprawi jakość życia obywateli Birmy, co jest niezwykle ważne biorąc pod uwagę fakt, że jest to jedno z najbiedniejszych państw w ASEAN.

2 lutego: w Wientian odbyło się forum współpracy Chiny-Laos w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku. Forum jest efektem listopadowej wizyty prezydenta Xi Jinpinga z ubiegłego roku. Podczas dwudniowego spotkania prowadzono rozmowy dotyczące budowy korytarza ekonomicznego między państwami. Wzięło w nim udział 500 delegatów reprezentujących instytucje rządowe obu stron, a także prywatne przedsiębiorstwa. Uczestnicy byli świadkami opublikowania raportu dotyczącego możliwości współpracy Chin z Laosem w ramach koncepcji Pasa i Szlaku w 2018 roku, wydanego przez chińskie centrum informacji ekonomicznych. Oprócz tego prezes agencji informacyjnej Xinhua, Cai Mingzhao odebrał od rządu Laosu medal wolności.

2 lutego: Chiny wprowadzają bezpośrednią wymianę chińskiej waluty z tajskim batem. Zgodnie z oświadczeniem wydanym przez organizację China Foreign Exchange Trade System, wchodzącej w skład Ludowego Banku Chin, zabieg ten ma na celu pobudzenie dwustronnej wymiany handlowej i in-

PREZYDENT FILIPIN ZAGROŻENIEM DLA DEMOKRACJI

Według raportu „Threat Assessment Worldwide” opublikowanego przez amerykańską Wspólnotę Wywiadów prezydent Rodrigo Duterte, obok premiera Kambodży Hun Sena, kryzysu związanego z mniejszością muzułmańską w Birmie i rządów armii w Tajlandii jest największym zagrożeniem dla demokracji w Azji Południowo-Wschodniej.

westyj, a także ułatwienie procesów rozliczeniowych oraz obniżenie kosztów ponoszonych przez inwestorów. Tym samym, tajski bat będzie dwudziestą czwartą walutą zagraniczną dopuszczoną do handlu bezpośredniego względem yuana. Chiny są największym partnerem handlowym Tajlandii, a w pierwszych dziesięciu miesiącach 2017 roku obroty handlowe między tymi państwami wzrosły o 13,2%.

3 lutego: 55 podejrzanych o przestępstwa telekomunikacyjne zostało odesłanych z Indonezji do Chin. Podejrzanych postawiono 60 zarzutów związanych z oszustwami telekomunikacyjnymi. Poszkodowani pochodzą z 20 chińskich prowincji i zostali oszukani na łączną kwotę około 4,7 mln USD. Współpraca między oddziałami policji z obu państw trwa już od 2017 roku, czego efektem było aresztowanie 143 podejrzanych i odesłanie ich do Chin w sierpniu ubiegłego roku.

6 lutego: Chiny wezwały Kambodżę do korzystania z yuana w handlu dwustronnym. W ubiegłym tygodniu minister handlu Kambodży, Pan Sorasak przybył z wizytą do chińskiej prowincji Guangdong, gdzie rozmawiał z wicegubernatorem Ouyang Weiminem. Przedstawiciele obu państw oprócz tematów związanych ze zwiększeniem chińskich inwestycji w Kambodży poruszyli również kwestię nowego rozwiązania, mającego polegać na rozliczaniu handlu dwustronnego w yuanie chińskim i kambodżańskim rielu, zamiast dolara amerykańskiego. Strona chińska argumentowała tą zmianę ograniczeniem strat finansowych wynikających z procesu przewalutowania. Ponadto Pekin od dłuższego czasu dąży do większego umiędzynarodowienia swojej waluty. Podobnie jak w większości państw na świecie to dolar amerykański jest do tej pory prawnym środkiem płatniczym transakcji międzynarodowych w Kambodży, ale kraj ten jest w dużym stopniu uzależniony od chińskiej pomocy i inwestycji. Zgodnie z najnowszymi danymi handel dwustronny między państwami wyniósł w 2015 roku 4,4 mld USD, natomiast ma on zostać zwiększony do 6 mld USD do roku 2020.

7 lutego: chiński minister obrony spotkał się z premierem Singapuru. Chang Wanquan, który oprócz tego, że pełni funkcję ministra obrony jest również radcą stanu, przybył do Singapuru, gdzie spotkał się z Lee Hsien Loongiem. Głównym tematem rozmów była przede wszystkim rola Chin wobec wyzwań i konfliktów w regionie oraz polityce globalnej. Premier Lee zapewnił również, że będzie dążył do wzmocnienia relacji między Chinami i ASEAN, bowiem w 2018 roku to właśnie Singapur sprawuje prezydencję w stowarzyszeniu. Natomiast minister Wanquan zadeklarował chęć współpracy w zakresie bezpieczeństwa i obrony oraz wzmocnienia wzajemnego zaufania politycznego. Ponadto wziął udział w ósmym nieformalnym spotkaniu ministrów obrony Chiny-ASEAN, gdzie spotkał się między innymi z Ng Eng Henem, będącym jego odpowiednikiem w Singapurze.

9 lutego: w Kambodży rozpoczęto budowę ósmego mostu w ramach wspólnego projektu z Chinami. Zainaugurowano budowę kolejnego mostu, który połączy Kampong Cham z Tboundg Khmum w ramach współpracy między państwami w regionie Lancang-Mekong. Na ceremonii wmurowania kamienia węgielnego był obecny premier Hun Sen oraz chiński amba-

sador Xiong Bo. Inwestycja, w skład której wchodzi most o długości 1,13 km oraz 8,3 km połączeń drogowych, zostanie zrealizowana przez Shanghai Construction Group w ramach chińskich pożyczek udzielonych na zasadach preferencyjnych, przeznaczonych na rozwój infrastrukturalny regionu. Zgodnie z Ministerstwem Robót Publicznych i Transportu dzięki chińskiemu wsparciu finansowemu w Kambodży oprócz mostów, zbudowano też 2 tys. km dróg, a budowa kolejnych 700 km jest planowana.

9 lutego: sfinansowana przez Chiny cementownia została uruchomiona w Laosie. Nowoczesna cementownia zbudowana dzięki finansowej pomocy Pekinu rozpoczęła swoją działalność w stolicy Laosu. Zakład będzie w stanie produkować 5 tys. ton materiału dziennie, a jego właścicielem jest Wientian Hongshi Saythirath Cement Co. Wicedyrektor firmy, Guo Qizheng ogłosił, że to właśnie ta placówka będzie zaopatrywać w cement większość projektów infrastrukturalnych realizowanych w Laosie.

9 lutego: minister spraw zagranicznych Indonezji spotkała się z premierem Chin. Retno Marsudi została przyjęta przez Li Keqiang w Pekinie, gdzie rozmawiali na temat ściślejszej współpracy między państwami, ze szczególnym uwzględnieniem zgodności strategicznych planów Indonezji z chińską inicjatywą „Pasa i Szlaku”. Oprócz tego premier Li Keqiang podkreślił, że władze w Pekinie pragną wykorzystać 15-lecie strategicznego partnerstwa z ASEAN do wzmocnienia wzajemnych relacji, a Indonezja jako największa gospodarka w tym stowarzyszeniu, może odegrać kluczową rolę w tym procesie. Chiny podjęły również decyzję o dołączeniu do budowy trzech korytarzy gospodarczych na północy trzech wysp (Sulawesi, Sumatra i Kalimantan), które znajdują się na trasie Nowego Morskiego Jedwabnego Szlaku.

13 lutego: drugie konsultacje między Chinami i Filipinami w sprawie Morza Południowochińskiego. W Manili odbyło się drugie spotkanie w sprawie bilateralnych mechanizmów konsultacyjnych między stronami w sprawie sporów terytorialnych na Morzu Południowochińskim. Na czele chińskiej delegacji stał wiceminister spraw zagranicznych Kong Xuanyou, natomiast drugą stronę reprezentował podsekretarz ds. zagranicznych Enrique Manalo. Pierwsze tego rodzaju spotkanie miało miejsce 19 maja ubiegłego roku w Guiyang, gdzie delegacje obu państw wymieniły się obawami związanymi z atmosferą wokół spornych terytoriów, a także zapewniły się o kontynuacji dialogu. Drugie spotkanie nie przyniosło żadnych konkretnych postanowień, oprócz deklaracji współpracy w celu zapewnienia bezpieczeństwa i stabilności na morzu, oraz przestrzegania ustaleń zawartych w Deklaracji Postępowania z 2002 roku. Enrique Manalo zapewnił, iż strony są na dobrej drodze do rozwiązania sporu, tym bardziej, że Chiny zobowiązały się do zaniechania jakiegokolwiek działalności, która mogłaby się przyczynić do eskalacji konfliktu.

17 lutego: chińska firma podpisała umowę na budowę centrum ochrony słońi w Laosie. Podczas międzynarodowego festiwalu słońi, firma budowlana Yunnan Provincial Investment Holding Group podpisała umowę z władzami północnej prowincji Xaignabouli w Laosie na budowę centrum, którego zadaniem będzie ochrona azjatyckich gatunków słońi. Prezydent Bounnhang Vorachit wyraził zadowolenie z kolejnej chińskiej inwestycji w państwie oraz wyraził

nadzieję, że w ramach inicjatywy Pasa i Szlaku dojdzie do podpisania kolejnych umów dotyczących rozbudowy infrastruktury, również w innych sektorach.

18 lutego: Filipiny będą współpracować z prezesem grupy Alibaba. Jack Ma podczas spotkania z filipińskimi urzędnikami na początku miesiąca w Hangzhou przedstawił ofertę współpracy, a także zaznaczył, że handel elektroniczny stwarza ogromne możliwości dla rozwijających się gospodarek. Między innymi dlatego, prezydent Rodrigo Duterte zwrócił się za pośrednictwem sekretarza finansów, Carlosa Domingueza do prezesa grupy Alibaba, aby pomógł rządowi Filipin wprowadzić niezbędne rozwiązania technologiczne, które pozwolą na budowę zintegrowanego systemu finansowego i poprawę jakości zarządzania, co niewątpliwie będzie miało pozytywny wpływ na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

19 lutego: największy internetowy portal informacyjny w Kambodży wprowadził chińską wersję językową. Założyciel i wydawca portalu Fresh News, Lim Cheavutha ogłosił, że po wprowadzeniu khmerskiej i angielskiej wersji językowej, przyszedł czas na chińską. Portal cieszy się dużą popularnością, dostarczając informacje do ponad 1 mln czytelników. Właściciel Fresh News chce w ten sposób nie tylko zwiększyć zasięg swojego portalu, ale także skłonić Chińczyków do większej aktywności turystycznej i inwestycyjnej, poprzez dostarczanie najświeższych informacji z Kambodży.

21 lutego: Chiny utrzymują pozycję największego partnera handlowego Filipin. Sekretarz społeczno-ekonomiczny Filipin, Ernesto Pernia przedstawił dane gospodarcze państwa, z których wynika, że od 2016 roku kiedy Chiny prześcignęły Japonię pod względem handlu z Filipinami, współpraca gospodarcza między dwoma państwami cały czas się rozwija. W latach 2010-2017 import z Chin wzrósł o 20,7% natomiast w samym 2017 roku eksport do Chin zwiększył się o 8,4%, z czego 50% produktów to sprzęt elektroniczny. Biorąc pod uwagę fakt, iż Chiny równoważą swoją gospodarkę opartą na konsumpcji, Pernia stwierdził, że będzie to doskonała okazja dla Filipin do zwiększenia eksportu dóbr konsumpcyjnych i produktów rolnospożywczych.

23 lutego: Huawei otwiera akademię edukacyjną w Singapurze. Jedną z wiodących, chińskich firm technologicznych Huawei wspólnie z Politechniką Nanyang otwierają centrum kształcenia z zakresu technologii komunikacyjnych. Aaron Wang Shaotong, pełniący funkcję dyrektora singapurskiego oddziału firmy Huawei oraz rektor Politechniki Nanyang podpisali memorandum w sprawie utworzenia Huawei Authorised Information Network Academy, która jako organizacja non profit może przeprowadzać szkolenia dla studentów politechniki i wręczać im certyfikaty. Huawei realizuje w ten sposób strategię, której celem jest wykształcenie następnego pokolenia specjalistów, którzy przyczynią się do rozwoju w dziedzinie technologii.

24 lutego: premier Malezji uważa, że należy bronić dobrych relacji z Chinami. Podczas obchodów Chińskiego Nowego Roku, premier Datuk Seri Najib Razak zachęcał obywateli pochodzenia chińskiego do głosowania na Front Narodowy w najbliższych, sierpniowych wybo-

rach parlamentarnych. W swojej przemowie niejednokrotnie podkreślał, że jeżeli wybory wygra Pakatan Harapan, to stosunki z Chinami ulegną znacznemu pogorszeniu, a co za tym idzie wiele umów bilateralnych nie zostanie zrealizowanych. Opozycja nie ukrywa swoich sceptycznych poglądów dotyczących Chin, czego dowodem są niektóre wypowiedzi polityków, którzy twierdzą, że Park Industrialny Kuantan, będący inicjatywą obu państw, stanowi obszar, gdzie wyłączny dostęp ma tylko strona chińska.

25 lutego: chiński radca stanu spotkał się z członkami rodziny królewskiej Kambodży.

Yang Jiechi spotkał się z królem Norodomem Sihamonim oraz z jego matką w Pekinie. Przedstawiciele Kambodży przybyli do Chin, aby wziąć udział w obchodach Festiwalu Wiosny, a także żeby uczcić 60 rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami. Wizyta miała charakter stricte kurtuazyjny, a co za tym idzie nie została zwieńczona podpisaniem jakichkolwiek porozumień między stronami.

II. Działania w ramach ASEAN

1 lutego: wicepremier Singapuru spotkał się z wiceprezydent Filipin. Teo Chee Hean odbył spotkanie z Leni Robredo, które było częścią jego trzydniowej wizyty na Filipinach. Przedstawiciele obu państw omówili kwestie związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, polityką mieszkaniową oraz edukacją. Delegacja z Singapuru przeprowadziła również rozmowy z sekretarzem wykonawczym Salvadorem Medialdea i doradcą ds. bezpieczeństwa narodowego Hermogenes Esperon Jr, a także z urzędnikiem Departamentu Spraw Wewnętrznych i Samorządu Lokalnego Eduardo Año. Obie strony wymieniły się poglądami dotyczącymi odbudowy Marawi oraz bezpieczeństwa regionalnego, w tym dużo czasu poświęcono zagrożeniom płynącym z ekstremizmu muzułmańskiego i organizacji terrorystycznych. Delegacje podjęły decyzję o dwustronnej współpracy z zakresu działań antyterrorystycznych.

1-2 lutego: Australia zorganizowała sub-regionalne spotkanie ministrów obrony.

W Perth odbyło się dwudniowe spotkanie ministrów obrony Australii, Brunei, Indonezji, Malezji, Filipin, Singapuru i Tajlandii, poświęcone kwestiom związanym z bezpieczeństwem regionalnym i przeciwdziałaniu terroryzmowi. Forum przewodniczyła minister obrony Australii i jednocześnie senator, Hon Marise Payne, która oświadczyła, że tego rodzaju nowa inicjatywa w znaczący sposób przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w regionie i będzie okazją do wymiany doświadczeń między ministrami.

2 lutego: Indonezja i Kambodża dążą do wzmocnienia współpracy.

Minister spraw zagranicznych Kambodży (Prak Sokhonn) spotkał się z wiceprezydentem Indonezji (Jusuf Kalla), a także ministrem spraw zagranicznych (Retno Marsudi) w Dżakarcie. Przedstawiciele obu państw przeprowadzili rozmowy dotyczące bilateralnej współpracy z zakresu gospodarki, turystyki, obrony i kultury. W 2016 roku Indonezja zainwestowała w Kambodży ponad 350 mln USD, dlatego minister Marsudi zaapelowała o udzielenie większego wsparcia, ze strony rządu reprezentowanego przez ministra Sokhonna, dla indonezyjskich przedsiębiorców.

2 lutego: Korea Północna sprzedawała broń do Syrii i Birmy. Według raportu opublikowanego przez ONZ, Korea Północna pogwałciła sankcje sprzedając uzbrojenie i technologię militarną do takich państw jak Syria i Birma, zarabiając w ten sposób 200 mln USD. Ponadto pozyskiwała zyski ze sprzedaży węgla do Rosji, Chin, Wietnamu i Malezji. Zgodnie z rezolucją z 2016 roku Rada Bezpieczeństwa ONZ ograniczyła eksport węgla i zobowiązała państwa do zgłaszania wszelkich importów tego surowca z Korei Północnej do komitetu ds. sankcji. Komórki ONZ zbadały 16 przesyłek węgla z okresu między styczniem, a sierpniem 2017 roku. Z raportu wynika, że jedynie Malezja zgłosiła jedną tego typu transakcję, co świadczy o tym, że pozostałe 15 przesyłek naruszyło sankcje. Oficjalne stanowisko Birmy w tej sprawie przedstawił Hau Do Suan, będący ambasadorem tego państwa przy ONZ, w którym zaprzecza, aby Birma prowadziła jakikolwiek handel bronią z Koreą Północną.

5 lutego: według ONZ nadużycia, które miały miejsce w Birmie mogą doprowadzić do konfliktu w regionie. Wysoki Przedstawiciel ONZ ds. Praw Człowieka podczas swojej przemowy wygłoszonej w Dżakarcie podkreślił, że prześladowania na tle etnicznym w Birmie mogą doprowadzić do konfliktu w regionie. Zeid Ra'ad Al-Hussein zwrócił również uwagę na to, iż władze Birmy nie dopuściły śledczych ONZ do strefy konfliktu, którzy chcieli zweryfikować doniesienia o masowych grobach i prześladowaniach ludności Rohingja, powracającej z Bangladeszu. Rząd podtrzymuje swoje stanowisko, według którego rozwiązał kryzys w stanie Rakhine zgodnie z normami międzynarodowymi, nie naruszając praw człowieka.

6 lutego: prezydent Filipin wprowadził zakaz eksploracji dna morskiego dla zagranicznych badaczy. Trzy tygodnie temu Rodrigo Duterte pozwolił chińskiej grupie naukowców na badania dna morskiego w okolicach Benham Rise, oddalonego 250 km na wschód od północnego regionu Filipin, bogatego w zasoby morskie. W wyniku protestów społecznych związanych z chińską militaryzacją wysp na Morzu Południowochińskim, prezydent wydał oświadczenie, w którym zakazał zagranicznym zespołom badawczym na jakiegokolwiek działania w tym regionie. Nie zmienia to jednak faktu, że zakaz wszedł w życie po zakończeniu prac przez chiński zespół naukowy. W związku z tą decyzją unieważniono jednak 26 pozwoleń wydanych innym grupom naukowców z takich państw jak Stany Zjednoczone, Japonia czy Korea Południowa.

7 lutego: Indonezja i Włochy dążą do poszerzenia współpracy. Włoski minister spraw zagranicznych Angelino Alfano, spotkał się ze swoją odpowiedniczką w Indonezji w ramach podróży po Azji Południowo-Wschodniej. Ministrowie przeprowadzili rozmowy dotyczące wzmocnienia współpracy między państwami w świetle zbliżającej się 70 rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych. Pani minister Retno Maraud była z wizytą we Włoszech zaledwie cztery miesiące wcześniej. Zwiększona częstotliwość spotkań jest związana z tym, że spośród państw europejskich, to właśnie Włochy stały się trzecim największym partnerem handlowym Indonezji. Handel dwustronny między państwami w listopadzie 2017 roku wyniósł 3 mld USD, co jest wynikiem lepszym o 16% w porównaniu do tego samego okresu z 2016 roku.

8 lutego: Japonia nie chce zainwestować w szybką kolejkę w Tajlandii. Minister transportu Arkhom Termpittayapaisith przyjął w Bangkoku japońską delegację na czele, której stał Noriyoshi Yamagami, pełniący funkcję zastępcy dyrektora generalnego biura ds. kolei oraz ministra ziemi, transportu, infrastruktury i turystyki. Biorąc pod uwagę wysokie zadłużenie państwa, władze Tajlandii liczyły na pomoc finansową ze strony japońskiej, przy budowie linii szybkiej kolejkę łączącej Bangkok z Chiang Mai, której wartość została oszacowana na 17,5 mld USD. Minister Yamagami zaoferował jedynie rozwiązanie, polegające na udzieleniu pożyczki z niskim oprocentowaniem. Rozmowy zostały wstrzymane aż do wydania opinii przez Ministerstwo Finansów w Tajlandii.

9 lutego: parlament Tajlandii przyjął nową ustawę w sprawie Wschodniego Korytarza Ekonomicznego. Celem nowej ustawy jest pobudzenie gospodarki państwa ze szczególnym uwzględnieniem wschodniego regionu industrialnego. Budżet przeznaczony na ten projekt wynosi 45 mld USD, dzięki czemu ma on się przyczynić do wzrostu gospodarczego Tajlandii w 2018 roku na poziomie 4,2%. Zgodnie z ustawą, dla nowych inwestorów we Wschodnim Korytarzu Ekonomicznym przewidziane są ulgi podatkowe, a także możliwość wynajmu gruntów na okres 99 lat. Oprócz tego rząd wprowadził ułatwienia dotyczące procesu uzyskania wizy przez zagranicznych specjalistów oraz zmobilizował władze do szybszego procedowania w sprawie zatwierdzania nowych inwestycji. Według agencji inwestycyjnej projekt korytarza pozyskał w ubiegłym roku inwestycje o wartości 9,3 mld USD.

9 lutego: Stany Zjednoczone naciskają na Kambodżę, aby przyjęła deportowanych. Carl Risch asystent Sekretarza Stanu ds. konsularnych, przybył do Phnom Penh, w celu uzgodnienia z władzami Kambodży warunki dotyczące przyjęcia ich obywateli, którzy zostali skazani lub przekroczyli czas swojego pobytu w USA. Premier Hun Sen zawiesił w ubiegłym roku proces przyjmowania deportowanych obywateli oskarżając Waszyngton o łamanie praw człowieka i rozdzielanie członków rodzin. Amerykanie odpowiedzieli, że jest to standardowa procedura, która ma na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

10 lutego: setki demonstrantów zgromadziło się w centrum Bangkoku. Około 400 osób zgromadziło się w centrum stolicy Tajlandii przed Pomnikiem Demokracji. Protest dotyczył daty najbliższych wyborów parlamentarnych. Odkąd wojsko przejęło władzę w 2014 roku, organizacja demokratycznych wyborów jest nieustannie przekładana. Ostatni termin, który został wyznaczony przez premiera Prayuth Chan-ocha to listopad bieżącego roku. Istnieje jednak duże prawdopodobieństwo, że nie dojdzie do nich wcześniej niż na początku przyszłego z powodu zmian w prawie wyborczym wprowadzonych przez parlament w ubiegłym miesiącu. Protest świadczy jednak o tym, że obywatele Tajlandii mają już dosyć rządów Narodowej Rady na rzecz Pokoju i Porządku, a także pragną demokratycznych wyborów.

11 lutego: Rodrigo Duterte wprowadził zakaz wyjazdów zarobkowych do Kuwejtu. W związku z przypadkami morderstw i znęcania się nad filipińskimi imigrantkami zarobkowymi w Kuwejcie, prezydent Duterte wstrzymał proces wydawania pozwoleń na pracę w tym pań-

stwie. Oprócz tego władze Filipin zapowiedziały, że są gotowe pokryć koszty biletów lotniczych dla 10 tys. swoich obywateli, którzy wyrażą chęć opuszczenia Kuwejtu i powrotu do ojczyzny. Filipiński sekretarz ds. zatrudnienia, Silvestre Bello III wydał raport, z którego wynika, że od końca stycznia około 2200 osób zgłosiła się w sprawie pomocy przy organizacji powrotu do kraju. Według Ministerstwa Spraw Zagranicznych Kuwejtu około 276 tys. Filipińczyków jest zatrudnionych w tym państwie.

12 lutego: minister finansów Indonezji została uznana najlepszym ministrem na świecie.

W Dubaju odbył się Światowy Szczyt Rządowy, gdzie przyznawano nagrody najlepszym członkom poszczególnych rządów. Nagrodę dla najlepszego ministra finansów otrzymała Sri Mulyani Indrawati, która od 2016 roku sprawuje ten urząd, ale pełniła tę funkcję również w latach 2005-2010. Według oficjalnych danych w ciągu ostatnich pięciu lat poziom ubóstwa w Indonezji zmalał o 40%, a zadłużenie państwa zredukowano o 50%.

13 lutego: Filipiny wycofują się z umowy zbrojeniowej z Kanadą. Departament Obrony Filipin przesłał decyzję do Kanadyjskiej Korporacji Handlowej o rezygnacji z zakupu 16 helikopterów bojowych Bell 412 dla filipińskich sił powietrznych za kwotę 233 mln USD. Była to dyrektywa prezydenta Duterte, wynikająca z warunków postawionych przez stronę kanadyjską, która zapowiedziała możliwość rewizji umowy w przypadku, gdy śmigłowce zostaną użyte przeciwko ewentualnemu powstaniu przeciwko rządowi. Ponadto prezydent Filipin wydał polecenie departamentowi, aby nie rozważał innych ofert z Kanady i Stanów Zjednoczonych, a skupił się na takich państwach jak Rosja, Chiny, Turcja czy Korea Południowa.

13 lutego: minister spraw zagranicznych Singapuru przybył z roboczą wizytą do Indonezji. Vivian Balakrishnan spotkał się między innymi z byłym prezydentem Indonezji, Susilo Bambang Yudhoyono, który miał duży wkład w rozwój ASEAN. Politycy skupili się w swoich rozmowach na rozwiązaniach, które Singapur powinien zastosować podczas swojej prezydentury w stowarzyszeniu. Oprócz byłego prezydenta, minister spraw zagranicznych Singapuru odbył spotkanie z ministrem przemysłu, który jest przewodniczącym partii Golkar, będącej drugą największą partią polityczną w Indonezji. Politycy rozmawiali o tym, w jaki sposób polepszyć współpracę między państwami, wykorzystując między innymi Park Industrialny w Kendal.

14 lutego: Stany Zjednoczone wezwały ONZ do stanowczej reakcji wobec Birmy. Władze w Waszyngtonie nie przyjęły do wiadomości stanowiska Birmy, która zaprzeczyła, aby jakiegokolwiek akty ludobójstwa miały miejsce wobec mniejszości muzułmańskiej. Z tego powodu wezwano Radę Bezpieczeństwa ONZ do bardziej zdecydowanego stanowiska wobec przywódczyni Birmy, Aung San Suu Kyi. Ambasador USA przy ONZ, Nikki Haley zwrócił się również z apelem o uwolnienie reporterów agencji prasowej Reuter, którzy zostali aresztowani po tym jak przedstawili swój raport dotyczący odkrycia masowego grobu 10 przedstawicieli grupy etnicznej Rohingja, zamordowanych przez żołnierzy i radykalnych wyznawców buddyzmu. ONZ nie będzie jednak w stanie wywrzeć większej presji na Birmie, ponieważ każda taka pró-

ba będzie zablokowana przez Chiny lub Rosję, według których wszelkie działania podjęte przez władze podczas kryzysu w stanie Rakhine, były zgodne z prawem.

15 lutego: Malezja przeciwstawia się krytyce społecznej wobec wizyty izraelskiej delegacji. W dniach 7-13 lutego w Kuala Lumpur miała miejsce dziewiąta sesja Światowego Forum Urbanistycznego, organizowanego z ramienia ONZ, w którym wzięła udział między innymi delegacja z Izraela, na czele której stał David Roeta. Biorąc pod uwagę fakt, że Malezja jest państwem, gdzie dominuje islam, decyzja o przyjęciu przedstawicieli izraelskich spotkała się z dużym sprzeciwem społecznym. Minister spraw zagranicznych Malezji, Anifah Aman powiedział, że jako gospodarz międzynarodowego forum poświęconego rozwojowi miast, nie miał innego wyjścia, jak zezwolić wszystkim państwom członkowskim ONZ na udział w tym wydarzeniu. Należy pamiętać, iż Malezja nie utrzymuje oficjalnych stosunków dyplomatycznych z Izraelem i popiera sprawę palestyńską.

16 lutego: birmański generał został odznaczony przez władze Tajlandii. Mimo ostatnich kontrowersji wokół działań birmańskiego wojska wobec mniejszości muzułmańskiej w stanie Rakhine, a mianowicie oskarżeń ze strony ONZ o ludobójstwo, generał Min Aung Hlaing, który był odpowiedzialny za operację w tym regionie został odznaczony Orderem Słonia Białego za zasługi na rzecz współpracy z armią Tajlandii. Generał został nominowany do orderu przez króla Maha Vajiralongkorn 21 sierpnia ubiegłego roku, a więc przed wybuchem kryzysu w Birnie, do którego doszło we wrześniu, ale większość zachodnich komentatorów uważa, że społeczność międzynarodowa, zamiast wręczania odznaczeń, powinna skupić się na poparciu Rady Bezpieczeństwa ONZ, domagającej się wyjaśnienia przypadków łamania praw człowieka i ludobójstwa przez birmańską armię.

17 lutego: według CNBC Uber planuje sprzedać swoje udziały w rynku Azji Południowo-Wschodniej firmie Grab. Zgodnie ze wstępnymi informacjami Uber Technologies zamierza sprzedać swoje udziały w Azji Południowo-Wschodniej firmie Grab z Singapuru za znaczący pakiet akcji. Na chwilę obecną Grab oferuje przejazdy samochodem lub motocyklem w ponad 100 miastach w tym regionie, dzięki czemu obsługuje 95% rynku. Uber dokonał już podobnych transakcji w Chinach, dzięki czemu zyskał 20% akcji firmy Didi Chuxing, a także w Rosji gdzie dysponuje pakietem 37% akcji firmy Yandex.

17 lutego: Indonezja podpisała umowę z Rosją na zakup samolotów bojowych. W Dżakarcie minister obrony Totok Sugiharto podpisał ze stroną rosyjską umowę o wartości 1,14 mld USD na zakup 11 samolotów sypu Sukhoi Su-35. Sposób płatności nie został jeszcze ustalony ze względu na sankcje nałożone przez USA i UE w związku z ingerencją rosyjską w amerykańskie wybory prezydenckie sprzed dwóch lat. Z kolei w sierpniu ubiegłego roku rząd Indonezji sugerował sfinalizowanie umowy na drodze wymiany samolotów za takie towary jak kawa, olej palmowy czy herbata. Według umowy pierwsza dwa myśliwce Su-35 mają zostać dostarczone w sierpniu 2018 roku, a kolejnych sześć po 18 miesiącach od wejścia umowy w życie.

19 lutego: Indonezja złożyła propozycję inwestycji Singapurowi w trzech regionach.

Podczas ostatniego spotkania ministra przemysłu Airlangga Hartarto z ministrem spraw zagranicznych Singapuru, doszło do rozmowy dotyczącej nowych inwestycji w trzech przemysłowych stanach, północnego Kalimantanu, Sumatry i Sulawesi. Ministrowie rozważali podobną współpracę między państwami, która ma miejsce w przypadku kompleksu Kendal Industrial Estate, gdzie współpracują indonezyjska Jababeka Group i singapurska Sembcorp Development. Tego rodzaju współpraca byłaby korzystna dla sąsiadujących ze sobą państw, tym bardziej, że Singapur był największym źródłem zagranicznych inwestycji w Indonezji w 2017 roku, których wartość wyniosła 8,4 mld USD. Japonia i Chiny były odpowiednio na drugim i trzecim miejscu z inwestycjami na kwotę 5 mld USD i 3,4 mld USD.

20 lutego: filipiński senat bada sprawę zakupu fregat za 394 mln USD.

Senatorowie wszczęli postępowanie w sprawie zakupu dwóch fregat marynarki wojennej wykonanych przez koreańską firmę Hyundai Heavy Industries oraz systemu uzbrojenia od Hanwha Land Systems i wątpliwości związanych z ingerencją doradcy prezydenta Duterte, Christophera Go. Senacka komisja ds. obrony i bezpieczeństwa wszczęła postępowanie, które ma wykazać czy Christopher Go nie przekroczył swoich uprawnień, ingerując w umowę zbrojeniową. Na chwilę obecną nie zostały mu przedstawione żadne zarzuty, a sam doradca zaprzecza, aby w jakikolwiek sposób działał niezgodnie z prawem. Rzecznik Rodrigo Duterte, Harry Roque oświadczył, że kontrakt, który został wynegocjowany podczas administracji poprzednika prezydenta, Benigno Aquino, został poddany kontroli przez departament obrony, nadzorowany przez nową administrację. W wyniku postępowania wiceadmirał Ronald Joseph Mercado został zwolniony w grudniu ubiegłego roku ze stanowiska szefa marynarki wojennej za lobbowanie na rzecz holenderskiej firmy, która miała zainstalować systemy bojowe na okrętach. Przedstawiciele rządu twierdzą, że oskarżenia wobec Christophera Go są elementem polityki opozycji, której celem jest destabilizacja rządu.

21 lutego: według USA prezydent Filipin jest jednym z największych zagrożeń dla demokracji w Azji.

Według raportu „Threat Assessment Worldwide” opublikowanego przez amerykańską Wspólnotę Wywiadów prezydent Rodrigo Duterte, obok premiera Kambodży Hun Sena, kryzysu związanego z mniejszością muzułmańską w Birmie i rządów armii w Tajlandii jest największym zagrożeniem dla demokracji w Azji Południowo-Wschodniej. W raporcie poruszono między innymi kwestię tendencji dyktatorskich, a także pogwałcenia praw człowieka w przypadku walki z przestępczością zorganizowaną czy podczas walki z terrorystami w Marawi. Rzecznik prezydenta, Harry Roque przedstawił oświadczenie, z którego wynika, że Rodrigo Duterte poważnie podchodzi do treści zawartych w raporcie, co może tylko pogorszyć już napięte stosunki między USA a Filipinami.

22 lutego: prezydent Indonezji wstrzymał się od podpisania kontrowersyjnej ustawy.

Posłowie do parlamentu zaproponowali zmiany legislacyjne, które przyznają wewnętrznej radzie etyki dodatkowe uprawnienia, w wyniku czego będzie miała możliwość wszczęcia postępowania przeciwko osobie fizycznej lub grupie osób, które obrażają izbę albo jej członków. Zaproponowane zmiany, spotkały się z dużą falą krytyki ze strony grup prawicowych i antyko-

rupcyjnych, których zdaniem nowa ustawa będzie stwarzała warunki do ograniczania wolności słowa, na czym ucierpi demokracja w państwie. Badania pokazują, że obywatele Indonezji od lat postrzegają parlament jako jedną z najbardziej skorumpowanych instytucji w kraju. Prezydent Joko Widodo stwierdził, że rozumie obawy mieszkańców, dlatego ustawy jeszcze nie podpisał, ale nie jest to decyzja ostateczna.

22 lutego: problem korupcji w Malezji jest coraz większy. Transparency International opublikowało Indeks Percepcji Korupcji za rok 2017, z którego wynika, że łapownictwo w Malezji jest coraz większe. Na 180 państw uwzględnionych w rankingu, Malezja spadła z 55 pozycji, zajmowanej w 2016 na 62 miejsce, które jest najniższym od 23 lat. Specjaliści oceniają, że wpływ na tak niski wynik mają liczne postępowania prowadzone w sprawach związanych z korupcją, które nie zostały rozwiązane. Biorąc pod uwagę państwa ASEAN, Malezja plasuje się na trzeciej pozycji, za Singapurem (6 miejsce) i Brunei (32 miejsce).

23 lutego: największa partia polityczna PDI-P poprze obecnego prezydenta Indonezji w kolejnych wyborach. Sekretarz gabinetu w Demokratycznej Partii Indonezji – Walka, Pramono Anung Wibowo ogłosił, że w kolejnych wyborach prezydenckich, które odbędą się w kwietniu 2019 roku, jego partia poprze kandydaturę Joko Widodo. Obecny prezydent cieszy się dużym poparciem społecznym, według badań z grudnia ubiegłego roku ponad 76% społeczeństwa jest zadowolona z jego prezydentury. Kampania wyborcza rozpoczyna się we wrześniu, natomiast do 10 sierpnia powinniśmy poznać ewentualnych kontrkandydatów prezydenta Widodo.

24 lutego: w stolicy stanu Rakhine doszło do trzech eksplozji. W sobotni rano nastąpiły trzy wybuchy w różnych częściach Sittwe, ale policja znalazła kolejne trzy bomby, które nie eksplodowały. Jeden z ładunków został zdetonowany przed domem wysokiego urzędnika państwowego, drugi przed urzędem w centrum miasta, a ostatni przy drodze prowadzącej do plaży. W zamachu ranny został jeden funkcjonariusz policji, ale jego obrażenia nie są poważne. Wszystko wskazuje na to, że jest to efekt kontrowersji związanych z działalnością wojska Birmy podczas tłumienia konfliktu między mniejszością muzułmańską, a pozostałymi obywatelami.

25 lutego: partia rządząca zdominowała wybory do senatu w Kambodży. W wyborach do senatu, które odbywają się co sześć lat, Kambodżańska Partia Ludowa zdobyła 58 z 62 miejsc, a co za tym idzie pozostałe trzy partie polityczne nie mają ani jednego przedstawiciela w izbie wyższej. Przedstawiciele do senatu są wybierani przez parlamentarzystów oraz radnych gmin, jednak zdecydowana polityka premiera Hun Sena skierowana przeciwko opozycji spowodowała, że nie miała żadnych szans w starciu z partią rządzącą. Pozostałe cztery miejsca zostaną obsadzone przez króla i Zgromadzenia Narodowe, przy czym każdy podmiot wybierze po dwie osoby. Byli członkowie Partii Ratunku Narodowego Kambodży, która została rozwiązana przez władze Kambodży, wystosowali apel do społeczności międzynarodowej, aby nie akceptowała wyników wyborów, zorganizowanych z pogwałceniem wszelkich norm państwa demokratycznego.

26 lutego: najbogatszy Malezyjczyk wspiera jedną z opozycyjnych partii. Według ostatnich doniesień medialnych najbogatszy obywatel Malezji udzielił finansowego wsparcia opozycyjnej Partii Akcji Demokratycznej, w skład której wchodzi politycy pochodzenia chińskiego. Premier Datuk Seri Najib Tun Razak od razu skomentował te doniesienia słowami, że sukces jaki odniósł Robert Kuok jest w dużej mierze zasługą polityki partii rządzącej, ponieważ to dzięki właściwym decyzjom politycznym był możliwy rozwój prywatnych przedsiębiorstw na dużą skalę. Magazyn Forbes umieścił 94-letniego Roberta Kuoka na 48 miejscu, najbogatszych ludzi na świecie z majątkiem 11,4 mld USD. Reakcja premiera Malezji świadczy o tym, że dostrzega zagrożenie ze strony miliardera i w subtelny sposób przypomniał mu, że rząd może mieć wpływ na prowadzone przez niego interesy.

27 lutego: opozycja w Indonezji nominowała swojego kandydata do wyborów prezydenckich. Wszystko wskazuje na to, że w przyszłorocznych wyborach prezydenckich, opozycyjną partię Gerindra będzie reprezentował były generał Prabowo Subianto. Wszystkie kandydatury muszą być przedstawione do sierpnia bieżącego roku. Najprawdopodobniej kolejne wybory będą powtórką tych z 2014 roku, ponieważ wtedy też walka rozegrała się między Prabowo Subianto i Joko Widodo. Według analityków, Widodo wygrał wtedy ze swoim konkurentem, ponieważ nie był bezpośrednio powiązany z establishmentem politycznym, który jest często kojarzony z korupcją. Kolejne wybory mogą okazać się większym wyzwaniem dla obecnego prezydenta, zwłaszcza, że opozycja krytykuje go za delegalizację ortodoksyjnej organizacji muzułmańskiej Hizbut Tahrir.

KOMENTARZ

1. **Stosunki między USA a Filipinami, które kiedyś były głównym strategicznym partnerem w regionie, ulegają ciągłemu pogorszeniu.** Największym beneficjentem takiego rozwoju sytuacji są oczywiście Chiny, które mimo sprzeciwu społecznego na Filipinach mogą kontynuować swoje prace, polegające na militaryzacji wysp na Morzu Południowochińskim. Wynika to niewątpliwie z faktu, że prezydent Duterte dąży do rozwoju przyjaznych stosunków gospodarczych z Pekinem. W jednej ze swoich ostatnich wypowiedzi zażartował nawet, że Chiny mogą utworzyć z Filipin swoją kolejną prowincję, tak jak to było w przypadku prowincji Fujian. Z kolei militaryzacja sztucznych wysp ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa państw azjatyckich i może być zagrożeniem tylko dla amerykańskiej obecności w regionie. Wpływ na tego typu deklaracje mógł mieć między innymi raport „Threat Assessment Worldwide” opublikowany przez amerykańską Wspólnotę Wywiadów, w którym prezydent Rodrigo Duterte, obok premiera Kambodży Hun Sena, kryzysu związanego z mniejszością muzułmańską w Birmy i rządów armii w Tajlandii został ogłoszony największym zagrożeniem dla demokracji w Azji Południowo-Wschodniej.

O coraz gorszych stosunkach Filipin nie tylko z USA ale z innymi państwami Zachodu może świadczyć zerwanie rozmów z Kanadą w sprawie zakupu śmigłowców bojowych dla sił powietrznych. Rodrigo Duterte wydał bowiem bezpośrednie polecenie swoim podwładnym, aby nie brali pod uwagę ofert dotyczących zakupu uzbrojenia składanych przez USA ani Kanadę, a skupili się na takich partnerach jak Chiny, Rosja czy Korea Południowa.

2. **Znani już są główni kandydaci do wyborów prezydenckich w Indonezji, które powinny się odbyć w kwietniu 2019 roku.** Demokratyczną Partię Indonezji – Walka, będzie reprezentował obecny prezydent Joko Widodo, natomiast opozycyjna partia Gerindra wystawiła do walki o najwyższy urząd w państwie byłego generała Prabowo Subianto. W ostatnich wyborach w 2014 roku ci sami kandydaci rywalizowali ze sobą o stanowisko prezydenta. Wtedy jednak Joko Widodo nie miał bezpośrednich powiązań politycznych co zapewniło mu większą przychylność wyborców i w ostateczności wygraną. Tym razem będzie musiał walczyć o drugą kadencję, co zawsze jest trudniejszym zadaniem. Jednak na podstawie sondaży z grudnia ubiegłego roku, według których cieszył się 76% poparciem, można stwierdzić, że ma duże szanse aby powtórzyć swój sukces. Jego ostatnia decyzja o tym, żeby nie podpisać kontrowersyjnej ustawy, która daje dodatkowe uprawnienia parlamentowi świadczy o tym, że zależy mu na jak największym poparciu społecznym. Zwłaszcza, że Indonezyjczycy utożsamiają parlament z korupcją i nie są przychylni temu, żeby wewnętrzna rada etyki zyskała prawo do wszczęcia postępowania przeciwko nim w sytuacji, w której demaskują łapówkarzy.
3. **Rada bezpieczeństwa ONZ ma duże obawy odnośnie przestrzegania praw człowieka w Birmie.** Władze tego państwa nie wyrażają zgody, aby niezależny zespół specjalistów przeprowadził śledztwo w sprawie doniesień o ludobójstwie i prześladowaniu mniejszości muzułmańskiej powracającej z Bangladeszu. Zdaniem ONZ napięta sytuacja w Birmie może doprowadzić do destabilizacji regionu i konfliktów na tle religijnym. Świadczyć może o tym incydent ze stolicy stanu Rakhine, gdzie doszło do trzech eksplozji, w których ranny został funkcjonariusz policji. Bardziej zdecydowane działania ONZ wobec Birmy nie są możliwe, ponieważ wszelkie próby nacisku zostaną zablokowane przez Chiny lub Rosję. Postawa innych państw takich jak Tajlandia, która odznaczyła jednego z birmańskich generałów Orderem Słonia Białego, uniemożliwia wywarcie skutecznej presji na władzach w Birmie przez państwa ASEAN i co za tym idzie, nie pozwala na ostateczne rozwiązanie kryzysu związanego z ludnością Rohingja.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

**RAPORTY
OPINIE
DORADZTWO**

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

